Jaarverslag Duitsland Instituut 2006

DIA
Duitsland Instituut

Duitsland Programma

Daniel Cohn-Bendit groeide uit tot het gezicht van de studentenprotesten van 1968 in Parijs. Hier ondersteunt hij een actie in Frankfurt. Foto AP

Stáp dan maar uit de EU!

Daniel Cohn-Bendit kritiseert 'eurofoob' Nederland

NRC NEXT, 29 NOVEMBER 2006

▸ Eurosceptische partijen zijn populair in Nederland.

▸ Maar wie A zegt, moet ook B zeggen, vindt Daniel Cohn-Bendit. „Creëer dan maar welvaart zonder de EU."

Door Mark Schenkel

AMSTERDAM. Is dat even schrikken: een politicus met een bevlogen verhaal over 'Europa'. In Nederland!

Deze doodgewaande diersoort dook op daags na de Kamerverkiezingen, die winst opleverden voor de eurosceptische partijen SP, ChristenUnie en Groep Wilders. Na een verkiezingscampagne, waarin zelfs van oorsprong pro-Europese partijen het ...

... weggestemd.

In het hol van de leeuw kritiseerde hij Nederland om het vermeende verlies van „Weltoffenheit", het openstaan-voor-andere-culturen dat ons land lange tijd tot drijvende kracht achter 'Europa' maakte.

Over de verkiezingen: „Wie het woord 'Europa' in de mond nam, werd behandeld of hij aids had."

Over de uitslag: „Als een volk poker speelt, moeten zijn leiders dat maar uitdragen. De 'nee'-zeggers moeten vooral gaan regeren. SP, creëer maar welvaart zonder hulp van de EU."

U bent voor verdere Europese samenwerking. Dan bent u vast ook voor het plan van de Franse minister Sarkozy, voor een Europese 'mini-Grondwet'?

Cohn-Bendit: „Dat betekent juist het einde van de Grondwet. Sarkozy wil alleen institutionele zaken regelen, ...

Het tweede en belangrijkste deel, over de grondrechten voor Europese burgers, komt dan nooit meer. De Grondwet is niet een tweetrapsraket, het is een eentrapsraket."

Onze minister Bot wil minder ceremonieel vertoon. Noem de Grondwet niet langer Grondwet en verlaat het idee van een Europees volkslied.

„Belachelijk! Wat een provinciaals perspectief." Geërgerd: „Dat is toch niet het probleem, dat mensen geen volkslied willen?"

Cohn-Bendit tovert twee mobiele telefoons tevoorschijn en drukt wat toetsen in. „O, excuus mevrouw, verkeerd verbonden!" Hij drukt op een paar knoppen op het andere apparaat en drukt het in het gezicht van de verslaggever. Als ringtone klinkt Beethovens 'Ode aan de vreugde', het 'volkslied' van Europa. Cohn-Bendit: ...

Zeker. Maar Bot bedoelt: laat het zware begrip 'Grondwet' los, dan accepteren mensen een nieuw verdrag sneller.

„Maar dan krijg je ook een Grondwet zonder grondrechten. Want die wil Bot er, net als Sarkozy, niet in hebben. Schandalig! Een van die grondrechten is het recht op asiel. Dat betekent dat Europa nooit zomaar de grenzen voor vluchtelingen volledig mag sluiten."

Hoe moet het dan?

„Duitsland, na 1 januari EU-voorzitter, moet een nieuwe Europese Conventie bijeenroepen. Zoals de Conventie die de huidige Grondwet heeft opgesteld. Die moet een kortere, eenvoudige tekst opstellen. Richtlijnen over de interne markt hoeven er helemaal niet in. Over het nieuwe voorstel moet gestemd worden per Europees referendum. ...

„Ik respecteer het Nederlandse 'nee'. Maar een referendum moet ook consequenties hebben. Degenen die 'nee' stemden, zijn degenen die me ergeren omdat ze zomers met hun camper voor weinig geld door Europa willen toeren. Willen Nederlanders dat de Autobahn duurder wordt? Wil Nederland in z'n eentje concurreren met China? Wil Nederland in z'n eentje de *Klimakatastrophe* afwenden? Stáp dan maar uit de EU! *Good luck, do it.*"

Cohn-Bendit: protestleider, politicus, Europeaan

- Daniel Cohn-Bendit geniet vooral faam als studentenleider tijdens de roemruchte 'mei-rellen' van 1968 in Parijs. Voorts geldt hij als hartstochtelijk pleitbezorger van 'Europa'.
- 'Dany le Rouge' (destijds had hij rossig haar) wordt in 1945 geboren in Frankrijk. Zijn ouders zijn als joden nazi-Duitsland ontvlucht.
- Na de studentenopstand wordt ...
- In Frankfurt sluit hij zich aan bij de 'Sponti-Szene' van linkse studenten die met straatgevechten tegen de politie de 'sociale revolutie' hopen te bevorderen. Hier ontmoet hij Joschka Fischer, de latere minister van Buitenlandse Zaken van Duitsland.
- Net als Fischer verlaat Cohn-Bendit het anti-parlementaire pad en wordt lid van de politieke partij Die Grünen, in 1984.
- In 1994 wordt Cohn-Bendit in de Groene fractie in het Europees Parlement gekozen. Sinds 2002 is hij covoorzitter van deze fractie.

Endlich normal. Sogar im Spiel

BERLINER ZEITUNG, 24 JUNI 2006

VON PETER RIESBECK

BERLIN. Hollands Elf ist eine Runde weiter. Und Spieler wie Fans sind glücklich über den zweiten Vorrundenplatz: Ein Kräftemessen mit dem DFB-Team droht nun frühestens im Finale. „Noch immer gilt Deutschland als Angstgegner", sagt Antje Winter, „aber es ist etwas Merkwürdiges passiert. Oranje-Fans erkennen an, dass die Klinsmann-Elf guten Fußball spielt."

Winter arbeitet beim Deutschland-Institut in Amsterdam. Die Forschungsstelle befasst sich mit dem großen Nachbarn im Osten. Dass dort derzeit Flagge gezeigt wird, stört die meisten Niederländer wenig. „Holland ist im WM-Fieber, überall leuchtet Oranje. Die Stimmung in Deutschland finden die meisten hier nicht bedrohlich, sondern eher normal." Winter überrascht das nicht. „Das Deutschland-Bild hat sich in den vergangenen Jahren stark gewandelt", sagt sie. Noch 1993 bestätigte eine Umfrage den Deutschen ein schlechtes Image in Holland. Vor der WM kam eine Studie zu dem Ergebnis, 80 Prozent der Holländer fänden die Deutschen sympathisch. Und 50 Prozent wünschten sich gar einen Deutschen als Nachbarn.

Das alte Zerrbild taugt nicht mehr. „Das überstarke Deutschland, von dem man sich immer versuchte abzugrenzen, kämpfte zu sehr mit sich selbst und seiner wirtschaftlichen Stagnation, während es Holland glänzend ging", sagt Winter. Sie hat aber auch noch eine andere Erklärung für das entkrampfte Verhältnis: „Der Zweite Weltkrieg gerät langsam in den Hintergrund. Im Zeitalter von Terror und Globalisierung fühlt man sich dem Nachbarn näher."

DPA

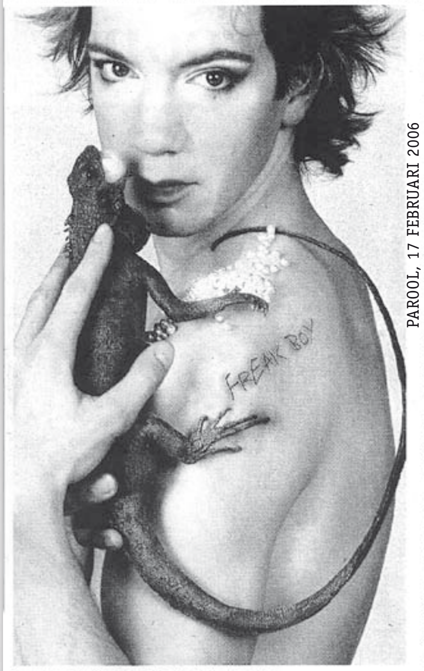

Sven Ratzke: 'Duitsland is alles behalve sexy.'

Berlijnse nachtclub in Sugar Factory

PAROOL, 17 FEBRUARI 2006

Van een verslaggeefster

AMSTERDAM – Met het staatsieportret van oud-DDR-partijleider Erich Honecker op de flyer en de slogan *Deutschland ist sexy* doet de eerste Berlijnse nachtclub, vanavond in de Sugar Factory, zijn naam eer aan.

De Duits-Nederlandse kleinkunstenaar Sven Ratzke (27) heeft de crème de la crème van de Berlijnse kunstwereld naar de Lijnbaansgracht gehaald, waar de Sugar Factory voor de gelegenheid is omgetoverd in een Berlijnse nachtclub.

Berlijnse grootheden als Cora Frost (zangeres), Gary Schmalzer (gitaar) en Uwe Matschke (piano) zullen met Ratzke het publiek, 'dat aan tafeltjes met lampjes erop champagne drinkt', vermaken.

De slogan *Deutschland ist sexy* moet je volgens Ratzke met een knipoog bekijken. "Duitsland is alles behalve sexy; het is een lelijk land en alle vooroordelen zijn waar." Ratzke woont in Berlijn en Amsterdam. "De ideale combinatie."

De avond is met subsidie van het Goethe Instituut, het Duitsland Instituut Amsterdam en het Genootschap Nederland-Duitsland georganiseerd. "Daarom kan ik ook topsterren uitnodigen," zegt Ratzke.

De volgende Berlijnse nachtclub is op 12 mei. Dan is Romy Haag, de ex-vrouw van David Bowie, te gast.

HISTORISERING VAN DE RAF *Geschiedschrijving over dertig jaar links Duits terrorisme, 1968-1998*

TVGESCHIEDENIS, FEBRUARI 2006

Jacco Pekelder

Klaus Staeck, Holger der Kampf geht weiter, 1975. Klaus Staeck, VG Bild-kunst (commentaar op het negatieve effect van de linkse solidarisering met de RAF; de CDU/CSU, in casu Franz Josef Strauß, profiteert ervan)

Regeren met Angela Merkel niet gebaseerd op liefde

AD, 2 NOVEMBER 2006

AD VAESSEN

De grote coalitie van de Duitse kanselier Angela Merkel is niet gebaseerd op liefde, zei de Duitse SPD-leider Kurt Beck gisteren in Amsterdam. „Deze coalitie was niet de wens van de SPD en ook niet van de CDU/CSU. Het is geen liefdeshuwelijk, maar een verstandshuwelijk. Ook dat kan stabiel zijn en een doel hebben."

Beck onderstreepte dat de regering van christendemocraten en sociaaldemocraten, net een jaar oud, de rit tot 2009 zal uitzitten. Maar hij wees tegelijkertijd op het klassieke gevaar dat dreigt bij een coalitie van drie partijen: één partner wordt soms het slachtoffer, vaak als gevolg van een achterbakse actie. Nederland kan er over meepraten: twee kabinetten van drie coalitiepartners hebben de eindstreep niet gehaald.

Beck was te gast bij het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA), dat zijn 10-jarig bestaan vierde. Hij stak PvdA-leider Bos, die het campagnevoeren onderbrak, een hart onder de riem. „Zo groot worden als het maar kan," luidde zijn advies aan Bos.

Kurt Beck, die wordt genoemd als de nieuwe kanselierskandidaat van de SPD, corrigeerde het beeld in eigen land, en ook elders, dat Duitsland richting afgrond zou wankelen. „Dat is complete nonsens." Hij zei dat Duitsland midden in een proces van 'pijnlijke hervormingen' verkeert. Duitsland is net een tanker, die reageert niet zo snel als een 'slank schip', vertelde Beck, tevens minister-president van de welvarende westelijke deelstaat Rijnland-Palts. Hij riep een speciale verplichting in herinnering die een blok aan het been is: jaar in, jaar uit pompt Berlijn zeventig à tachtig miljard euro in het voormalige Oost-Duitsland.

Duitsland is goed op weg met de grote coalitie

NRC, 2 NOVEMBER 2006

De grote hervormingen waar Duitsland voor staat, beginnen al vorm te krijgen. De grote coalitie zal de economie op gang houden en toch sociaal blijven, zegt Kurt Beck.

Geen cadeautjes voor het bedrijfsleven

OORZAKEN VAN TERRORISME. Politiek en maatschappij, cultuur en groep.

Door Jacco Pekelder

JASON MAGAZINE, JANUARI 2006

Al sinds het ontstaan van het terrorisme twisten wetenschappers over de oorzaken en achtergronden ervan. In het korte bestek van dit artikel zal ik daarover niet het laatste oordeel vellen. Veeleer zal ik me beperken tot een korte schets van de soorten van oorzaken die vaak worden genoemd. Daarbij zal ik een onderscheid maken tussen enerzijds sociaal- en politiek-structurele fenomenen die als voedingsbodem voor terrorisme kunnen worden betiteld en anderzijds cultureel-mentale factoren en bewustzijnsprocessen die bepalend zijn voor de daadwerkelijke keuze van individuen of kleine groepen mensen voor het terrorisme. Op grond van recent historisch onderzoek naar het linkse Duitse terrorisme in de jaren zeventig van de Rote Armee Fraktion (RAF) en andere soortgelijke groepen neig ik er naar op die tweede soort oorzaken de nadruk te leggen.

De openbare voltrekking van straffen, wierp vroeger als 'terribe' bestempeld.

Na zestig jaar zijn Duitsers nu de leukste buren

Duitsland is net een gewoon land

PAROOL, 2 NOVEMBER 2006

Jarig Duitsland Instituut kan tevreden constateren dat de reden van oprichting bijna ongedaan is gemaakt

BERT STEINMETZ

AMSTERDAM – Met Kurt Beck, de nieuwe partijleider van de Duitse SPD, als eregast heeft het Duitsland Instituut Amsterdam zijn jubileum gevierd: tien jaar Nederlands-Duitse samenwerking bevorderen.

ZELFS ALS HET OM VOETBAL GAAT IS HET BEELD NU POSITIEVER

De aanrader Een opstellenbundel voor Wouter Bos

DE VOLKSKRANT, 22 APRIL 2006

Het is oppassen geblazen met somberende kiezers

INLEIDING

In dit jaarverslag biedt het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) u een overzicht van de activiteiten van het afgelopen jaar. De verschillende afdelingen lichten allemaal één belangrijk project uit 2006 uit, zodat u een indruk krijgt van de werkzaamheden, en gaan daarnaast kort in op andere activiteiten. Het jaarverslag geeft u dus een selectie van de activiteiten die het DIA vorig jaar heeft ontplooid. Een lijst van alle activiteiten van het DIA in 2006 vindt op: www.duitslandinstituut.nl -> jaarverslag 2006.

Duitsland Instituut Amsterdam
Prins Hendrikkade 189B
1011 TD Amsterdam
Tel.: (020) 525 36 90
Fax: (020) 525 36 93
E-mail: dia@dia.uva.nl
Internet: www.duitslandinstituut.nl, www.duitslandweb.nl

Redactie
Annabelle Arntz, Marja Verburg

Foto's
Willy Slingerland (alle foto's op pag. 2, foto Umlauf en Schlink pag. 15)
Christiaan Krop Fotografie (Graduiertenkolleg pag. 7, Hiphop pag. 10 en 11, groepsfoto pag. 17)
Presse- und Informationsamt der Bundesregierung (juichende voetbalfans pag. 12, Merkel pag. 14)
Deutsches Historisches Museum (Rudi Dutschke pag. 7: W. Kohn/DHM Berlin, DHM pag. 9: DHM Bonn)
Regionalverband Ruhr (schachttoren pag. 9)
Felix Meritis (Cohn-Bendit pag. 15)
Karin Heilen (Gast in de klas pag. 11)
Overige foto's: Duitsland Instituut Amsterdam

Foto omslag
Leonie van Nierop, Duitsland Instituut Amsterdam
De Fernsehturm tijdens het WK voetbal 2006 achter het beeld op de Berlijnse Schlossbrücke 'Der Krieger von Pallas in den Kampf geführt' (1853) van de Duitse beeldhouwer Albert Wolff

Grafische vormgeving
Max Beinema

Druk
Meboprint Hoofddorp

DIA
Duitsland Instituut

Duitsland Programma

INHOUD

INLEIDING 2
ONDERZOEK 4
GRADUIERTENKOLLEG 6
VOORTGEZET ONDERWIJS 8
DUITSE TAAL EN CULTUUR 10
DOCUMENTATIECENTRUM EN DUITSLANDWEB 12
ÖFFENTLICHKEITSARBEIT 14
KERNCIJFERS 16

Groeten uit Dresden

ZIE PAG. 8

VOORWOORD / JUBILEUM

'100 dagen' is niet alleen in Nederland onder politici en publiek inmiddels een begrip, ook voor de regering van Angela Merkel werd het pas serieus toen deze periode begin 2006 voorbij was. Het aantreden van de eerste vrouwelijke Bondskanselier was immers met hooggespannen verwachtingen omgeven.

Wie naar de laatste prognoses van de Duitse economie kijkt, kan opgelucht constateren dat Frau Merkel veel van de verwachtingen aan het inlossen is. En omdat in de politiek het begrip imago een steeds grotere rol speelt en in Duitsland psychologische factoren in de beoordeling van 'Standort Deutschland' een niet te onderschatten functie vervullen was 2006 wat dat betreft voor Duitsland een uitgesproken gunstig jaar.

MATTHIJS VAN NIEUWKERK PRESENTEERT DE KENNISQUIZ

Het land stond in het teken van het wereldkampioenschap voetbal en die aanstekelijke koorts beperkte zich niet tot voetbalfans alleen. De Duitse ambassade in Den Haag kon tijdens de presentatie van het WK in Nederland op een record aantal gasten rekenen en het Duitslandweb, het internetportaal over Duitsland in Nederland, trok nog nooit zo veel bezoekers als in de weken rond het WK.

Voor Duitsland lijkt het WK, achteraf bezien, een soort *coming out*. Het land verkeerde in een roes, niet eens zozeer door de prestaties van de *Mannschaft*, als wel vanwege het eclatante succes van de organisatie van dit mega-event. Het ene vooroordeel na het andere sneuvelde. En hoewel de *Mannschaft* in de halve finale werd uitgeschakeld, liep het WK voor de Duitsers meer dan goed af. Er was geen enkele wanklank, slechts lof op alle fronten en Duitsland kon een onbetaalbare opsteker voor zijn imago incasseren.

Deze opwaartse trend in de waardering voor Duitsland had zich al eerder ingezet. Opiniepeilingen uit 2005 en 2006 toonden aan dat het land zich heeft ontwikkeld tot een van de meer populaire landen. Een onderzoek van het Amerikaanse PEW Research Center uit juni 2005 onder inwoners uit zestien landen wees uit dat 50 procent van de inwoners van dertien ondervraagde landen positief denken over Duitsland en dat dit percentage onder Nederlanders maar liefst 88 procent bedroeg. Nederland blijkt zich tot het meest Duitsland-vriendelijke land te hebben ontwikkeld. Dat beeld werd bevestigd door een peiling van het magazine *Intermediair* onder 800 lezers onder de 45 jaar in het voorjaar van 2006. Daaruit komt een heel ander beeld naar voren dan dat van midden jaren negentig. De negatieve beelden van toen speelden overigens een belangrijke rol bij de oprichting van het DIA.

Om aan de ingrijpende verbetering van het Duitslandbeeld nu meteen het 10-jarig bestaan van het DIA te koppelen, zou natuurlijk van een grote mate van onbescheidenheid getuigen. Toch móest er in 2006 worden stilgestaan bij wat het DIA de afgelopen 10 jaar heeft bijgedragen aan het vergroten van de kennis over Duitsland in Nederland. Dat gebeurde op 1 november tijdens een wervelend jubileumevenement. Naast feestredes van onder andere Maria van der Hoeven, toen nog minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de door Matthijs van Nieuwkerk gepresenteerde kennisquiz 'Petje op, Petje af' over het moderne Duitsland en een politiek café waarin de bezoekers met experts over Duitsland konden discussiëren, werd 's middags de later met een Oscar bekroonde film 'Das Leben der Anderen' voor het eerst in Nederland vertoond.

Na korte toespraken van wetenschappelijk directeur van het DIA, prof.dr. Ton Nijhuis, de voorzitter van het College van Bestuur van de UvA, prof.dr. Karel van der Toorn, en de president van de Deutsche Akademische Austausch Dienst (DAAD), prof.dr. Theodor Berchem, sprak de voorzitter van de SPD, Kurt Beck, tevens minister-president van de Duitse deelstaat Rijnland-Palts, de jubileumgasten van het DIA toe over Duitsland onder de grote coalitie van CDU/CSU en SPD. De nieuwe voorzitter van het Bestuur van het DIA, prof.dr. Paul Schnabel, modereerde de bijeenkomst.

Het jubileum werd bijgewoond door 215 relaties van het DIA, afkomstig uit onderwijs, media, ministeries en politieke en culturele organisaties waarmee het DIA de afgelopen 10 jaar intensief heeft samengewerkt.

POLITIEK CAFÉ

PAUL SCHNABEL EN MARIA VAN DER HOEVEN

KURT BECK

DANKBETUIGING

In haar toespraak bracht minister Van der Hoeven in herinnering tegen welke achtergrond het DIA in 1996 zijn werk was begonnen. Een Clingendaelstudie die uitwees dat jongeren een groot gebrek aan kennis over Duitsland paarden aan een negatief beeld van dat land en zijn inwoners, enkele hier niet nader te noemen incidenten met dienstwagens en de briefkaartenactie 'Ich bin wütend', die bij veel Duitsers verkeerd viel, hadden de verhoudingen enigszins vertroebeld. Vooral het feit dat er zo weinig kennis over Duitsland voorhanden was, baarde de toenmalige regering zorgen. Dat vormde mede een reden voor het ministerie van OCW om het DIA, sinds 1996, te financieren. Samen met de Universiteit van Amsterdam (UvA) en de DAAD zijn dat de instellingen die zich langdurig aan het DIA hebben gecommitteerd.

Dankzij hun ruimhartige ondersteuning kon het DIA de afgelopen 10 jaar zijn activiteiten uitvoeren. Maar dát die activiteiten bij het publiek aansloegen, is vooral te danken aan de brede kring personen en instellingen waarmee het DIA steeds nauw heeft samengewerkt. Zo konden programma's en projecten loepzuiver worden afgestemd op de behoeftes van de doelgroepen (zoals in het voortgezet onderwijs) en konden krachten met gelijkgestemde organisaties (bijvoorbeeld het Goethe-Institut) worden gebundeld.

Van meet af aan heeft het DIA haar programma op drie gebieden gericht:
Wetenschap: een eigen onderzoeksprogramma en sinds 2001 het z.g. Graduiertenkolleg (GK) van promovendi, waarin vrijwel alle Nederlandse universiteiten participeren.
Onderwijs: cursussen, excursies en onderwijsmateriaal vooral voor docenten en leerlingen van het voortgezet onderwijs, waaronder ook steeds meer voor het VMBO.
Door middel van het **Duitslandweb**, maar ook door talloze **nationale en internationale bijeenkomsten in Nederland en in Duitsland**, variërend van een lezing of debat tot meerdaagse internationale conferenties.

DPHO III

2006 was voor het DIA niet alleen een kroonjaar, maar ook het eerste jaar van het derde DPHO, het Duitsland Programma Hoger Onderwijs, op basis waarvan het ministerie van OCW het DIA financiert.

In dit nieuwe programma ligt de nadruk op de meer systematische bestudering van de veranderingsprocessen die zich momenteel in Duitsland aftekenen en die voor Nederland van belang kunnen zijn. De verwevenheid van beide landen op het gebied van economie, Europese politiek, onderwijs en cultuur is dermate groot, dat gedegen kennis hierover voor Nederland cruciaal is. Ook aan de behoefte aan uitwisseling van kennis en ervaring tussen (beroeps-)groepen wordt in het DPHO ruimschoots tegemoet gekomen. Het DIA houdt hierbij, anders dan in het DPHO I en het DPHO II, de regie meer in eigen hand.

INFOLADEN M99 IN BERLIJN-KREUZBERG

’68 IN OOST EN WEST: CONFERENTIE IN WROCŁAW

Internationale netwerken en nationale inbedding van het DIA

In de Poolse universiteitsstad Wrocław vond eind oktober een internationale conferentie plaats over de Beweging van ’68 in Oost- en West-Europa. Historici, politicologen en germanisten uit Polen, Duitsland, Frankrijk en Nederland spraken over nieuwe perspectieven in het onderzoek naar de protestbeweging van de jaren zestig.

Prof.dr. James Kennedy, hoogleraar aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, besprak de manier waarop elites in Nederland probeerden maatschappelijke veranderingen en protest in goede banen te leiden. Volgens hem ontwikkelden de Nederlandse elites een bijzondere houding tegenover de moderniteit. Zij zagen deze als een onstuitbaar proces dat zorgvuldig en gedoseerd gestuurd moest worden. In landen als de VS en de Bondsrepubliek neigden elites juist veel minder naar dit toegeven, wellicht omdat ze minder optimistisch waren over de mogelijkheid tot sturen. Volgens Kennedy kwamen de Nederlandse elites er ook achter dat het moderniseringsproces inderdaad niet geheel te controleren viel. Zijn Poolse collega prof.dr. Jerzy Eisler van de Universiteit van Warschau verbreedde die vergelijking door in te gaan op de verhouding tussen staat en samenleving in communistisch Polen.

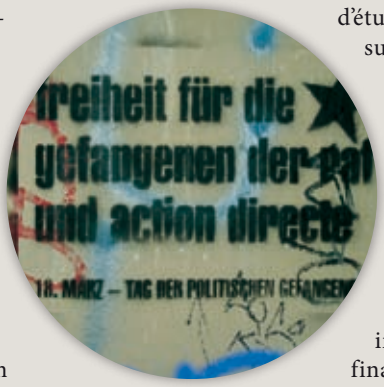

De conferentie kwam voort uit een reeds lang bestaande samenwerking tussen het Duitsland Instituut, het Willy-Brandt-Zentrum für Deutschland- und Europastudien in Wrocław en het Centre interdisciplinaire d’études et de recherches sur l’Allemagne in Parijs. Met het WBZ en het CIERA maakt het DIA deel uit van een internationaal netwerk van Centers of Excellence for German and European Studies. Daarin zijn wereldwijd twaalf instituten verenigd die financieel worden ondersteund door de Deutsche Akademische Austausch Dienst (DAAD).

Daarnaast participeert het DIA nog in een reeks andere netwerken en is er een duurzame samenwerking met tal van wetenschappelijke instituten en *Parteistiftungen* in Duitsland en daarbuiten. Er zijn regelmatig gezamenlijke conferenties en onderzoeksprojecten met het Wissenschaftszentrum Berlin, het Institut für die Wissenschaften vom Menschen in Wenen en het Institute for Human Sciences at Boston University. Met het al genoemde WBZ in Wrocław is er via het Socrates-programma een uitwisseling van studenten en docenten.

In Nederland is het onderzoek van het DIA ondergebracht bij verschillende onderzoeksscholen en -instituten, al naar gelang de disciplinaire achtergrond van de medewerkers en hun onderzoeksthema’s. Voorbeelden van lopende onderzoeksprojecten in 2006 waren: de Duitse Europapolitiek sinds de val van de Muur; de positie van Duitsland in de internationale politiek en de Duitse identiteit; politiek geweld, terrorisme en de Beweging van ’68 in de Bondsrepubliek; het idee van politieke vriendschap in het werk van Hannah Arendt; en de omgang met het Duitse verleden en in het bijzonder met het Duitse slachtofferschap in de Tweede Wereldoorlog in de ‘oude’ Bondsrepubliek, de DDR en het verenigde Duitsland.

DUITSLANDSTUDIES: INTELLECTUELE UITDAGING

Samen met docenten van de UvA verzorgt het DIA bij de faculteit Geesteswetenschappen colleges Duitslandstudies binnen een minor- en een mastertraject. Bachelor- en masterstudenten krijgen zo een interdisciplinair perspectief op geschiedenis en actualiteit van Duitsland. In het studiejaar 2005-2006 volgden 46 studenten de vier minor-modules en 24 de mastermodules.

Masterstudent Frederik Nijenhuis volgde alle modules:

"Ik koos voor de studie geschiedenis nadat ik een tijdje een economische opleiding had gedaan. Maar dat vond ik verschrikkelijk. Toen besloot ik een vak te studeren dat me in de eerste plaats leuk en interessant leek. Via een vriend, die Duitse geschiedenis bij Frits Boterman studeerde, kwam ik met Duitsland in aanraking. Eerst leek het me wat suf, maar na een aantal vakken ging ik me toch steeds meer op Duitsland specialiseren. Ik ging gaandeweg steeds meer de diepte in. Het aantrekkelijke aan Duitslandstudies vind ik de combinatie van hedendaagse en oudere geschiedenis en van overzichtsgeschiedenis en politicologie, zoals bij de vakken van Jacco Pekelder. Het is intellectueel uitdagend. Ook is het prettig dat de groepen niet zo groot zijn en iedereen redelijk serieus en toch ook relaxed is. Fantastisch voor de onderlinge band was de cursus van Willem Melching met de studiereis naar Berlijn. Die gaf zelfs de aanzet tot een Stammtisch Duitslandstudies. Daardoor leer je ook de docenten beter kennen. Het is nou nog gemakkelijker om hen eens op te zoeken."

PROJECTEN EN PUBLICATIES

VILLA HÜGEL ESSEN

De onderzoeksmedewerkers van het DIA publiceren regelmatig in bundels en tijdschriften die in binnen- en buitenland worden uitgegeven. Af en toe verschijnt ook een monografie van hun hand. Verder houden ze regelmatig lezingen en gastcolleges op wetenschappelijke bijeenkomsten en publieksevenementen in Nederland, Duitsland en elders. Voor meer informatie over de onderzoeksprojecten van de medewerkers en een overzicht van hun publicaties en lezingen in 2006 zie: www.duitslandinstituut.nl > jaarverslag 2006.

ACTIVITEITEN

18 mei ■ PROMOTIE
Promotie aan de UvA van Ismee Tames op 'Oorlog voor onze gedachten', een historische analyse van het publieke debat in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog. Daarmee was zij de eerste DIA-promovenda in het mede door de DAAD gefinancierde Graduiertenkolleg die haar proefschrift afrondde.

■ FORSCHUNGSBERICHT
Eens per jaar publiceert het instituut zijn Forschungsbericht waarin wetenschappelijke bijdragen van medewerkers en naaste contacten zijn opgenomen. Nummer 2 (2006) is te bestellen via het DIA-secretariaat.

18 en 19 mei ■ CONFERENTIE
Internationale Expertenkonferenz over 'Evidence based planning' in Amsterdam, georganiseerd met de Technische Universiteit Delft. Deelnemers waren internationale experts op het gebied van ruimtelijke ordening.

'ORTE DER ERINNERUNG IM BAYERISCHEN VIERTEL'

KUNST EN HERDENKEN

In het academische jaar 2005-2006 was het hoofdthema van het Graduiertenkolleg (GK) collectieve herinnering en *Geschichtspolitik*. In dit kader werd een bijeenkomst georganiseerd over de relatie tussen kunst en herinnering.

Naast kunstwetenschapper Stefanie Endlich, professor voor kunst in de openbare ruimte van de Universität der Künste in Berlijn, sprak ook de Berlijnse kunstenares Renata Stih. Zij werd samen met haar partner Frieder Schnock bekend door het kunstwerk 'Orte der Erinnerung', dat het ontnemen van de rechten en de verdrijving van de joden uit het Bayerische Viertel in Berlijn als thema heeft.
Omdat Stih zich losmaakte van de klassieke vormen van het monument, werden nieuwe en complexere inzichten mogelijk. Schnock en zij maakten bijvoorbeeld een ontwerp voor het monument in Berlijn ter herinnering aan de vermoorde joden van Europa. Zij stelden voor een bushalte neer te zetten vanwaar bussen naar de monumenten en de plaatsen van de misdaden van de Tweede Wereldoorlog in en buiten Duitsland moesten rijden, zoals naar de voormalige concentratiekampen Sachsenhausen en Auschwitz. Met dit voorstel kwamen ze tot in de laatste ronde van de ontwerpwedstrijd, waarvoor vierhonderd ontwerpen waren ingezonden, en eindigden op de elfde plaats.

Tijdens de bijeenkomst vertelde Endlich over haar ervaringen als lobbyist, publicist en wetenschapper op het gebied van kunst in de openbare ruimte en verbond daaraan conclusies over de veranderingen in de relatie tussen kunst en herinnering in de afgelopen dertig jaar. Stih presenteerde een selectie van haar eigen werk, waarna een inspirerende discussie volgde waarin kunst en wetenschap elkaar wederzijds inspireerden.

DE MONDIALE SAMENLEVING EN TRANSNATIONALE GESCHIEDENIS

Rondom de G8-top in Heiligendamm in juni 2007 was Duitsland in de ban van globalisering, maar dit onderwerp domineert het Duitse publieke debat al veel langer. Het lag daarom voor de hand ook in het GK ruim aandacht aan dit thema te schenken.

Niet alleen in de politiek, economie en samenleving worden de nationale grenzen steeds poreuzer, maar ook de geestes- en sociale wetenschappen ontstijgen de nauwe nationale kaders steeds meer. Het eerste blijkt uit de economische globalisering en de toegenomen migratiestromen, het tweede uit het debat over 'transnationale geschiedenis' of over de toepassing van postkoloniale theoretische uitgangspunten op heden en verleden van Duitsland. Tegelijkertijd ontstaan nieuwe vormen van nationalisme en keren oude vormen terug, waarvan iedereen dacht dat ze reeds tot de geschiedenis behoorden. Ook worden nieuwe politieke, culturele en ideologische grenzen gecreëerd. De geestes- en sociale wetenschappen moeten hierdoor hun thema's en methodes aanpassen.
Het GK is de discussie hierover aangegaan in verschillende bijeenkomsten over bijvoorbeeld de categorie van de natie tegen de achtergrond van globalisering, over de problematiek van migratie en integratie en over de sociale gevolgen van globalisering.

De themaserie 'mondiale samenleving en transnationale geschiedenis' werd in de eerste helft van 2007 voortgezet en mondde in juni uit in een grote internationale conferentie voor promovendi uit 12 landen met de titel 'Duitsland in een globaliserende wereld'.

HET GRADUIERTENKOLLEG (GK)

Het GK is een aanvullend aanbod voor promovendi, dat de kloof dicht tussen individuele begeleiding door professoren enerzijds en een algemene opleiding aan een onderzoeksschool anderzijds. Het biedt een speciaal afgestemd programma voor toekomstige Duitslandexperts. Dat programma wordt door de wetenschappelijke medewerkers van het DIA begeleid en in overleg met de deelnemers vastgelegd. Er wordt daarbij rekening gehouden met de specifieke interesses van alle deelnemers van het GK, zodat die in dit programma worden weerspiegeld.

Het GK is een nationaal netwerk van promovendi die zich voor hun onderzoek met de geschiedenis, politiek en cultuur van het moderne Duitsland bezighouden. Het brengt toekomstige experts over geschiedenis, politiek en cultuur van het moderne Duitsland bijeen en fungeert zo als basis voor een uitgebreid netwerk van jonge wetenschappers, dat voor hun toekomstig wetenschappelijk onderzoek en hun verdere loopbaan van belang is. Het biedt de deelnemers de mogelijkheid eigen projecten in een informele intellectuele ronde ter discussie te stellen. De deelnemers aan het GK ontmoeten zo interessante en geëngageerde collega's van verschillende vakrichtingen en universiteiten. Ze kunnen bovendien direct van gedachten wisselen met internationaal gerenommeerde specialisten die voor de bijeenkomsten worden uitgenodigd. Het GK vormt zodoende een uitstekende kans voor wetenschappelijk netwerken.

BIJEENKOMST GRADUIERTENKOLLEG

In 2006 telde het GK 40 deelnemers, afkomstig van vrijwel alle universiteiten in Nederland. Vijf van hen zijn direct in dienst van het DIA, acht van hen promoveren met financiële steun van het DIA aan de universiteiten van Amsterdam (UvA), Twente, Nijmegen en Maastricht.

Iwona Maczka (Universiteit Leiden, Centrum voor Taal en Identiteit): "Aan de bijeenkomsten van het Graduiertenkolleg neem ik al sinds langere tijd deel: eerst als studente, nu als aio. In het begin vond ik vooral het interdisciplinair programma aantrekkelijk, omdat ik daardoor mijn kennis van Duitsland kon verbreden en verdiepen. Sinds ik zelf als promovenda werk, waardeer ik misschien nog wel meer het regelmatige contact met de enthousiaste andere jonge onderzoekers. Door hun aanpak van praktische maar vooral van inhoudelijke problemen laat ik me vaak inspireren. Even belangrijk vind ik dat het Graduiertenkolleg tegelijk een podium is waar je in een vriendelijke maar kritische omgeving eigen onderzoeksresultaten kan presenteren."

THEMA'S VAN HET GRADUIERTENKOLLEG 2006

- *DEUTSCHLAND AG: WIRTSCHAFTSKULTUREN* met dr. Jürgen Nautz, prof.dr. Werner Plumpe en prof.dr. Anton Hemerijck
- *EUROPA OHNE KINDER?* met Henrika Strohmeier, dr. Holger Wunderlich en prof.dr. Hans-Joachim Schulze
- *ERINNERUNGEN AN DEN ZWEITEN WELTKRIEG IN DEUTSCHLAND* met prof.dr. Christoph Cornelissen, prof.dr. Chris Lorenz en drs. Bas von Benda Beckmann
- *NEUER ANTISEMITISMUS?* met prof.dr. Moshe Zuckermann en Alfred Schobert
- *KUNST UND GEDENKEN* met prof.dr. Stefanie Endlich en Renata Stih
- *FÖDERALISMUS IN DEUTSCHLAND* met dr. Daniel Ziblatt en prof.dr. Herman van der Wusten
- *1968 IN DER DEUTSCHEN ERINNERUNGSKULTUR* met prof.dr. Ingrid Gilcher-Holtey, dr. Jacco Pekelder en drs. Peter van Dam
- *DIE NATION IM ZEITALTER DER GLOBALISIERUNG* met dr. Ulrich Bielefeld en prof. dr. Henk de Velde
- *"ERNST NOLTE REVISITED" – DER HISTORIKERSTREIT 20 JAHRE DANACH* met prof. dr. Wolfgang Wippermann en prof.dr. Ton Nijhuis

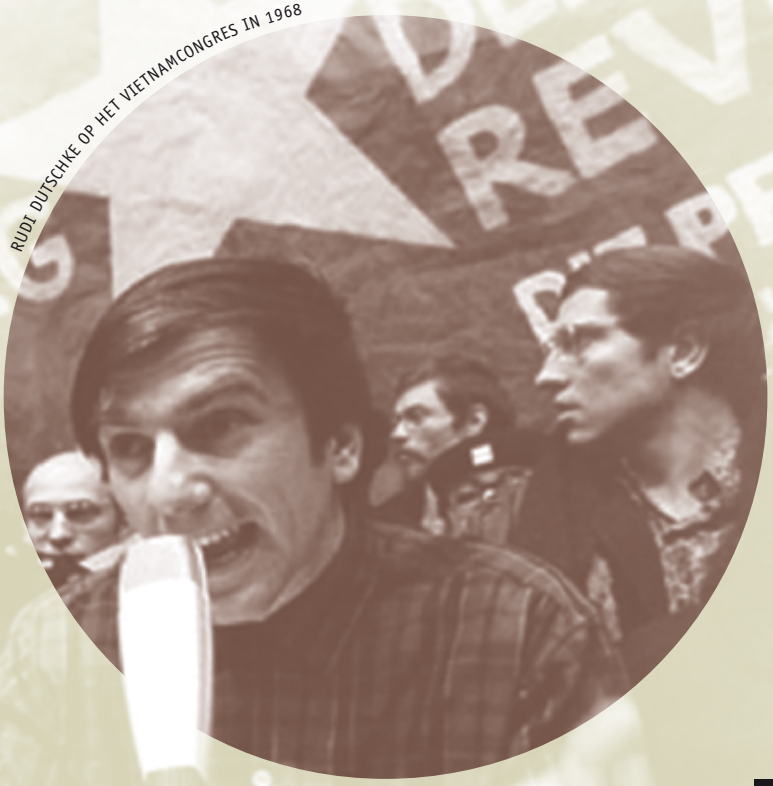
RUDI DUTSCHKE OP HET VIETNAMCONGRES IN 1968

FRAUENKIRCHE, DRESDEN

DOCENTENREIS NAAR LEIPZIG EN DRESDEN

Aan de docentenreis 'Baustellen Leipzig & Dresden: Oost-Duitsland, werk in uitvoering. Historische, geografische en onderwijskundige vraagstukken' in oktober 2006 namen 25 docenten Duits, geschiedenis en aardrijkskunde deel van middelbare scholen uit heel Nederland.

De deelnemers bezochten onder meer het museum Zeitgeschichtliches Forum Leipzig (ZFL), volgden tijdens een stadstour de sporen van de revolutie van 1989 en gingen op excursie naar de oude industriewijk Plagwitz en de mijnbouwgebieden in de *Südraum* van Leipzig. Zeer bijzonder was de DDR-les 'Heimatkunde' die Elke Urban (voormalig lerares in de DDR en thans directeur van het Schulmuseum Leipzig) verzorgde. De leraren ondervonden aan den lijve wat onderwijs in een dictatuur behelst. Ook het schoolbezoek aan de Robert-Schumann-Schule (Gymnasium Leipzig) was indrukwekkend en leerzaam.

In Dresden maakten de docenten de stadswandeling 'Wederopbouw voor en na de Wende' en een stadstour in zelfbestuurde Trabanten. Ook volgden ze een sociaal-economische lezing van prof.dr. Peter M. Wald (Hochschule für Technik und Wirtschaft Dresden).

WAAROM ORGANISEERDE HET DIA DEZE REIS?

De reis diende als een vakinhoudelijke bijscholing. Tijdens de reis leerden de docenten meer over de veranderingen die de afgelopen jaren in het oosten van Duitsland hebben plaatsgevonden. Zij maakten kennis met historische, geografische en onderwijskundige vraagstukken in Leipzig en Dresden. Vele thema's en bezoeken zijn bovendien zo gepresenteerd, dat deze in de toekomst als basis kunnen dienen voor vakoverstijgende projecten op scholen en leerlingenexcursies naar Leipzig en Dresden. Informatie over het Duitse schoolsysteem en de verschillende thema's die tijdens de reis aan bod kwamen, kregen de deelnemers in een uitgebreide reader en een excursiemap.

Uit de evaluatie: Over het ZFL: "Zeer geschikt voor leerlingen" en "Mooi thematisch en overzichtelijk". Over de stadstour over 1989 in Leipzig: "Zeker voor leerlingen interessant vanwege de authenticiteit van het Stasi-museum de Runde Ecke". Over de reis: "De excursies waren afwisselend en inhoudelijk goed op elkaar afgestemd. We werden niet alleen in de watten gelegd maar ook geprikkeld door ervaringen en informatie."

Reacties van de deelnemers: De deelnemers gaven na afloop van de reis aan dat zij inspiratie hebben opgedaan voor een toekomstige excursie naar Leipzig en Dresden en voor vakoverstijgende projecten over Duitsland op school. De reis maakte het hun mogelijk contacten te leggen, excursieonderdelen te verkennen en voorbereidingsmateriaal aan te schaffen. Het DIA bood de docenten daarvoor opdrachten en ideeën. Inmiddels zijn naar aanleiding van de reis twee scholen met hun leerlingen op excursie naar Duitsland gegaan, een andere school heeft een Duitslanddag georganiseerd en ook is er door een school een uitwisseling met een school in Leipzig opgezet.
In het reisverslag hebben de deelnemers bij hun ervaringen lesideeën, (excursie)opdrachten en andere didactische toepassingen beschreven en uitgewerkt. Dit praktische verslag is te downloaden van het Duitslandweb (zie: Agenda, Verslagen, okt. 2006). De deelnemers waren in hun evaluaties zeer positief over de reis. Van het vijfdaagse programma maakten vooral de kennismaking met de leraren en het onderwijs op het gymnasium, de DDR-les in het Schulmuseum Leipzig en het bezoek aan het ZFL grote indruk.

AFDELING VOORTGEZET ONDERWIJS

De afdeling Voortgezet Onderwijs richt zich op docenten (in opleiding) en leerlingen van het VMBO, de HAVO en het VWO. De activiteiten sluiten aan bij de curricula van de vakken geschiedenis, aardrijkskunde, Duits, maatschappijleer en economie.

Voor docenten organiseert de afdeling nascholingscursussen en congressen over het moderne Duitsland. Daarnaast vindt ieder jaar een docentenreis plaats naar een Duitse stad. Elk voorjaar organiseert de afdeling de meerdaagse keuzewerkgroepen 'Grensoverschrijdend onderwijs' in het Haus der Geschichte in Bonn, voor docenten in opleiding van de universitaire lerarenopleidingen en het HBO. In 2006 gingen 60 docenten in opleiding mee naar Bonn. Ook ontwikkelt de onderwijsafdeling vakspecifiek en vakoverstijgend onderwijsmateriaal. In 2006 werden van de poster 'Duitsland op de Kaart' 261 exemplaren verkocht en van het lesmateriaal bij de film 'Good Bye, Lenin!' 166 exemplaren. Van dit lesmateriaal verscheen dit jaar de derde druk.

Voor scholieren organiseert de afdeling verschillende jongerenprojecten, zoals de Hiphop-scholierendag (zie voor meer informatie pag. 10).

Voor het Duitslandweb coördineert de Onderwijsafdeling de Scholierenredactie. Deze redactie bestaat uit acht VWO-scholieren van 16 t/m 18 jaar uit heel Nederland. Wekelijks schrijven zij twee artikelen over Duitse onderwerpen op de Scholierenpagina. In april bracht de redactie een bezoek aan Hamburg en publiceerde hierover het webdossier 'Expeditie Hamburg'. Daarnaast beheert de afdeling het Naslagwerk en informeert zij docenten over projecten en onderwijsmateriaal via de Docentenpagina. In 2006 zijn tien WebQuests (digitale lesbrieven) verschenen op het Duitslandweb, voor de vakken geschiedenis, aardrijkskunde, Duits en economie.

Ieder half jaar verschijnt de Onderwijsnieuwsbrief in een oplage van 2.500 exemplaren. Daarin worden projecten en bijeenkomsten aangekondigd en onderwijsmateriaal gepresenteerd. De nieuwsbrief wordt naar ruim 1.500 docenten verstuurd. Nieuwsbrief 18 is eenmalig naar 4.000 docenten Duits van WO, HBO, VO en beroepsonderwijs uit het adressenbestand van de educatieve uitgeverij Malmberg verstuurd.

Naast de vaste, terugkerende elementen in het jaarprogramma worden elk jaar nieuwe activiteiten ontwikkeld. De lijst hieronder geeft een indruk van het programma in 2006. De activiteiten in Bonn, Leipzig/Dresden en Hamburg zijn mogelijk gemaakt door subsidie uit het PLATO-programma van het Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs (EP) of door het Centrum Internationalisering Lerarenopleidingen, onderdeel van het EP.

Daniëlle Schraa, Scholierenredactie 2005-2006: "We hebben met z'n allen leuke artikelen geschreven over heel veel verschillende onderwerpen. Films, musea, tv, het Duitslandbeeld van Nederlanders, sport: eigenlijk komt alles wel aan bod. Al met al kijk ik terug op een heel erg leuk, gezellig en ook wel leerzaam jaar bij de Scholierenredactie." (Onderwijsnieuwsbrief 18)

SCHOLIERENREDACTIE 2005-2006

HAUS DER GESCHICHTE, BONN

Deelnemer 'Grensoverschrijdend Onderwijs' in het Haus der Geschichte, Bonn: "Deze cursus was enorm leerzaam voor mij. Mijn leerdoelen waren: kennis maken met de organisatie en uitvoering van grensoverschrijdend onderwijs, met de Duitse cultuur, de geschiedenis, het onderwijssysteem, de docenten en de taal. Deze heb ik allemaal behaald." (Uit het evaluatieformulier)

ACTIVITEITEN

15-02 ■ TERUGKOMDAG DEELNEMERS AAN DE PROGRAMMA'S IN HET HAUS DER GESCHICHTE (1999-2005)

22 t/m 25-03, 29-03 t/m 01-04 ■ KEUZEWERKGROEP 'GRENSOVERSCHRIJDEND ONDERWIJS' IN HET HAUS DER GESCHICHTE, BONN (universitaire lerarenopleidingen)

31-03 t/m 04-04 ■ HAMBURGREIS SCHOLIERENREDACTIE DUITSLANDWEB

04 ■ WEBDOSSIER 'EXPEDITIE HAMBURG'

17 t/m 19-04 ■ KEUZEWERKGROEP 'GRENSOVERSCHRIJDEND ONDERWIJS' IN HET HAUS DER GESCHICHTE, BONN (lerarenopleidingen HBO)

05 ■ ONDERWIJSMATERIAAL BIJ DE EXCURSIEGIDS RUHRGEBIED VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDS AARDRIJKSKUNDIG GENOOTSCHAP (KNAG)

17-06 ■ DOCENTENEXCURSIE NAAR HET RUHRGEBIED i.s.m. het KNAG

08 ■ ONDERWIJSMATERIAAL DUITSE HIPHOP EN WEBDOSSIER 'CHECK MICH AUS! II'

10-08 ■ PUBLICATIE MARKTONDERZOEK 'DUITSLAND OP DE KAART IN HET AARDRIJKSKUNDEONDERWIJS'

05-10 ■ WORKSHOP FILMTRIPS: EEN FILMISCHE KIJK OP BERLIJN i.s.m. Goethe-Institut Amsterdam en FilmTrips

12 t/m 16-10 ■ DOCENTENREIS NAAR LEIPZIG EN DRESDEN

16-11 ■ HIPHOPSCHOLIERENDAG (zie p. 10)

12 ■ 3E DRUK ONDERWIJSMATERIAAL BIJ DE FILM 'GOOD BYE, LENIN!'

Deelnemer docentenexcursie Ruhrgebied: "Ik heb het afgelopen jaar enorm genoten van de diverse activiteiten van het Duitsland Instituut. Jullie zetten Duitsland goed op de kaart voor het Nederlandse onderwijs." (Uit het evaluatieformulier)

SCHACHTTOREN RUHRGEBIED

HIPHOP-SCHOLIERENDAG IN DE MELKWEG

HIPHOP-SCHOLIERENDAG 2006

Tien scholen uit heel Nederland namen op 16 november in Amsterdam deel aan de 2e editie van de Hiphop-scholierendag. De Onderwijsafdeling van het DIA organiseerde dit evenement voor leerlingen Duits uit 3 en 4 VMBO en HAVO. Het project werd financieel ondersteund door het Ronde Tafel Overleg Duits (RTO). Voorzitter Erik van Nieuwenhoven was inhoudelijk betrokken bij de voorbereiding.

In deze voorbereiding maakten de leerlingen, in totaal zo'n 550 verspreid over de deelnemende scholen, tijdens hun lessen Duits, muziek en CKV kennis met de Duitse hiphopcultuur en met verschillende Duitse raps. De leerlingen analyseerden songteksten en rapten mee met bestaande nummers. Ze gingen ook zelf aan de slag. In groepjes schreven ze een eigen rap in het Duits, aan de hand van het thema 'Ich'. Na een interne competitie op school vaardigde elke school de beste groep af naar de Hiphop-scholierendag in de Amsterdamse Melkweg.

Op de dag zelf werkten de ca. 70 leerlingen onder leiding van Duitse hiphoppers in workshops verder aan de zelfgeschreven Duitse raps. 's Middags stonden de scholieren met hun act op het beroemde podium van de Melkweg. Een deskundige jury bepaalde wie de beste rapgroep was. Dutch Delight van het Pascal College in Zaandam won de hoofdprijs: een driedaagse reis naar Berlijn, aangeboden door NS Internationaal.

ONDERWIJSMATERIAAL DUITSE HIPHOP EN WEBDOSSIER 'CHECK MICH AUS!'

De Onderwijsafdeling ontwikkelde onderwijsmateriaal voor dit project: een lessenscenario, een groot aantal opdrachten, rapteksten, muziek- en beeldmateriaal. Bovendien bood het DIA op 7 september een inleidende workshop aan voor alle deelnemende docenten. Het materiaal was na het project gratis beschikbaar voor docenten en werd in 2006 circa 150 keer besteld.

Op het Duitslandweb publiceerde het DIA het webdossier 'Check mich aus!', met achtergrondinformatie over de geschiedenis van Duitse hiphop, portretten van Duitse rappers, rapteksten van de leerlingen en WebQuests over Duitse hiphop.

Zie: www.duitslandweb.nl > dossiers > 'Check mich aus!'

RONDE TAFEL OVERLEG DUITS

Het Ronde Tafel Overleg Duits (RTO) coördineert, ondersteunt en stimuleert activiteiten van en voor het onderwijsveld Duits. In het overleg zijn de volgende organisaties vertegenwoordigd: Vereniging van Germanisten aan Nederlandse Universiteiten (VGNU), Vereniging van Lerarenopleiders Duits (VLOD), Sectie Duits van de Vereniging van Leraren in Levende Talen (SBD-VLLT), Vaklokaal Duits (Stichting Digitale School), Community Duits (Stichting Kennisnet en Stichting Digitale School), Deutsch macht Spaß, De Heelmeesters, Goethe-Institut Amsterdam, Duitsland Instituut Amsterdam, Duitsland Desk (Hogeschool Arnhem Nijmegen), Duitse Ambassade, Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs en het HBO-Netwerk.

- Naast de Hiphop-scholierendag werden in 2006 drie andere projecten uitgevoerd. In het kader van het project 'Gast in de klas' gaven voormalige DDR-burgers gastlessen met als thema 'jeugd en school in de DDR'. Hierbij waren circa 150 leerlingen betrokken. Thomas Lukow verzorgde een tweede serie lessen rondom 'Stasi-gevangenschap' waaraan ook zo'n 150 leerlingen deelnamen. Door koppeling met de adressenbestanden van het Goethe-Institut Amsterdam is de database met sprekers uitgebreid.

- Het nieuwe HBO-netwerk kende een mooie start met een kennismakingsconferentie voor 50 HBO-docenten Duits. Tevens is een mailinglijst en een elektronische nieuwsbrief tot stand gekomen. De eerste praktische en didactische uitwisselingen hebben zo plaatsgevonden.

- Het 9e Nationaal Congres Duits, dat in februari 2007 plaatsvond, werd in 2006 voorbereid. Aan het tweedaagse congres nemen 250 leraren Duits uit het voortgezet en hoger onderwijs deel. Het congres wordt breed gedragen door alle deelnemers van het RTO: veel van de leden van het overleg zijn vertegenwoordigd in de organisatiecommissie of in het workshopprogramma.

- De website van het RTO www.loketduits.nl heeft aan betekenis ingeboet, aangezien de berichtgeving aan het veld doorgaans via de zeer goed bezochte websites www.duitslandweb.nl en www.duits.de loopt.

GAST IN DE KLAS THOMAS LUKOW

Reacties van deelnemende docenten:

"Het project verenigt zo'n beetje alle vaardigheden in zich: leesvaardigheid (wat staat er nou precies in die rapteksten?), luistervaardigheid (kun je verstaan wat de rappers zeggen?), schrijfvaardigheid (zelf een rap schrijven) en spreekvaardigheid (je moet rappen, maar op de Hiphop-scholierendag moet je ook communiceren met de workshopleiders). Ergo: zinvol project, tot volgend jaar!"

"Leerlingen waren verbaasd dat rappen in het Duits zo leuk kon zijn en hoeveel woorden ze al kenden."

"Dit project is geweldig! Duits kan ook cool zijn!"

VOETBALFAN IN BERLIJN

DUITSLANDWEB

WK VOETBAL

Het belangrijkste evenement voor de redactie van het Duitslandweb was het wereldkampioenschap voetbal. Het WK was een uitgelezen kans om de grote schare Nederlandse voetballiefhebbers met Duitsland te laten kennismaken.

De Duitse overheid zag de komst van miljoenen internationale voetbaltoeristen vooral als stimulans voor de binnenlandse werkgelegenheid en als mogelijkheid het internationale imago van Duitsland te verbeteren. Critici vroegen zich af of het toernooi een duurzame boost zou geven aan de Duitse economie, maar al snel lieten zich zelfs de grootste sceptici in binnen en buitenland meeslepen door de feeststemming en het nieuwe Duitse wij-gevoel.
In het WK-dossier boden we portretten van de speelsteden, economische en culturele achtergronden, interviews en radiocolumns. Allemaal gemaakt vanuit het oogpunt dat naast voetbal, ook Duitsland zelf in de schijnwerpers stond. Daarnaast was er natuurlijk ook plaats voor voetbal. Met wedstrijdverslagen en analyses van sportjournalisten volgde het Duitslandweb de verrichtingen van *Die Mannschaft*, die vooraf weinig kansen werd toegedicht, maar Duitsland uiteindelijk een sprookjesachtige zomer bezorgde.

WWW.DUITSLANDWEB.NL

Het Duitslandweb is het internetportaal voor iedereen die op zoek is naar actuele informatie over Duitse politiek, geschiedenis en economie. Op de website verschijnen dagelijks nieuwsberichten en achtergronden bij het nieuws uit Duitsland, allemaal in het Nederlands. Daarnaast brengt het Duitslandweb opiniestukken en recensies van Duitse boeken en films en beschikt de site over een omvangrijk naslagwerk. Voor scholieren en docenten heeft het Duitslandweb aparte pagina's. Meer informatie daarover vindt u bij de afdeling Voorgezet Onderwijs in dit jaarverslag.

2006 stond in het teken van de verdere professionalisering van de site. De redactie heeft meer nadruk gelegd op de journalistieke merites van de bijdragen, redacteurs en medewerkers trokken er vaker op uit om ook in Nederland Duits-Nederlandse onderwerpen te verslaan.

Om de grote hoeveelheid informatie op het Duitslandweb te ontsluiten, is de zoekmachine sterk verbeterd en voorzien van een uitgebreid trefwoordenregister. De nieuwe functie stelt de gebruiker in staat op verschillende manieren het Duitslandweb te doorzoeken. Hij kan zijn opdracht verfijnen door te zoeken binnen de verschillende onderdelen van de site en de resultaten op datum of relevantie ordenen.

Ten opzichte van 2005 is het aantal bezoekers van het Duitslandweb in 2006 verdubbeld. Gemiddeld bezochten zo'n tweeduizend mensen per dag de site. Het voetbaldossier bleek een echte publiekstrekker. Dankzij het WK boorde de site een bron van nieuwe lezers aan, die ook na het toernooi de website bleven bezoeken. Populair was ook de bijdrage van de Nederlandse schrijver Gerhard Hormann, die in een driedelige serie verslag deed van zijn zoektocht naar een tweede huis in Oost-Duitsland.

Samen met de afdeling Voortgezet Onderwijs publiceerde de redactie tien WebQuests, online-onderwijsopdrachten die leerlingen uitnodigen antwoorden af te leiden uit bronnen en teksten op het internet. Om de WebQuests voor leerlingen relevant en aantrekkelijk te maken gingen de WebQuests vaak over een actueel onderwerp of waren gekoppeld aan een activiteit van de onderwijsafdeling. WebQuests hadden bijvoorbeeld als thema de nieuwe Duitse film 'Dresden', het WK voetbal, en Duitse hiphop.

VAN KOHL TOT KLINSMANN

Het tienjarig bestaan van het Duitsland Instituut was een feestelijke gebeurtenis die door de Duitsland-webredactie werd aangegrepen om het laatste decennium Duitse geschiedenis op een speelse wijze over het voetlicht te brengen. Elf Duitsland-correspondenten zetten daarom hun treffendste herinneringen uit de jaren 1996-2006 op papier.

De goede contacten die het Duitslandweb onderhoudt met de vertegenwoordigers van de Nederlandse media in Duitsland bewezen bij dit project opnieuw hun waarde. Zonder voorbehoud verleenden journalisten van naam hun medewerking: Michel Kerres (*NRC Handelsblad*), Sander van Walsum (*Volkskrant*), Hans Verbeek (*Elsevier/BNR Nieuwsradio*) en freelancer Annemieke Hendriks om er een paar te noemen. Bij de keuze van hun onderwerpen liet de redactie de correspondenten volkomen vrij.

Het resultaat was het webdossier 'Van Kohl tot Klinsmann', waarvan de artikelen ook in een speciale, gedrukte uitgave verschenen die op de viering van het DIA-jubileum gepresenteerd werd.
Elf verhalen over elf bewogen jaren. Van de nadagen van de Bonner Republiek in 1996 tot de actualiteit van de zinderende WK-zomer in 2006. Alle grote onderwerpen die in die jaren de actualiteit bepaalden, komen in de bundel aan bod. Samen geven de bijdragen in *Van Kohl tot Klinsmann* een helder beeld van de worstelingen van het hedendaagse Duitsland, gezien door de ogen van de verwonderde buitenstaander.

NOS-correspondent Jaques Schmitz beschreef de schijnbaar uitzichtloze verstarring waarin Duitsland zich in 1997 bevond, het laatste jaar van kanselier Helmut Kohl (CDU). Het contrast met tien laar later kon nauwelijks groter zijn, blijkt uit de analyse van Sigrid de Vries, voormalig correspondent van onder meer *Het Financieele Dagblad*. Zij betitelde de grote euforie tijdens hetwereldkampioenschap voetbal als een renaissance, een eerste stap op weg naar een nieuw *Wirtschaftswunder*.

Voor persoonlijke observaties namen de correspondenten alle ruimte, het privilege van waarnemers die zich dicht bij het vuur bevinden. Zo memoreerde *NRC*-journaliste Michèle de Waard de verrassende nabijheid van Duitslands politieke kopstukken in het provinciale Bonn. Joggende politici haalden elkaar in op een smal pad langs de Rijn, vlak onder het raam van de *NRC*-correspondent. Het best op de hoogte van het humeur van kanselier Kohl bleek de uitbater van de kiosk bij het *Regierungsviertel*. De kiosk was de vaste stek waar Kohls naaste medewerkers hun koffie en hun krantje kwamen halen.

DOCUMENTATIECENTRUM

Het Duitsland Instituut beschikt over een uitgebreid documentatiecentrum. Naast een presentiebibliotheek met boeken over Duitsland na 1945, de Nederlands-Duitse betrekkingen en de Europese Unie liggen er in het documentatiecentrum ook Duitse kranten, tijdschriften, scripties, publicaties van (semi-)overheidsinstellingen, rapporten, naslagwerken en statistisch materiaal ter inzage. Er is ook een uitgebreid knipselarchief.

In 2006 behandelde het documentatiecentrum zo'n vijftig aanvragen per maand. De onderwerpen liepen uiteen van de deelname van het Duitse leger aan NAVO-missies en *Ostalgie* tot en met tips voor vakantie in Duitsland of de hoeveelheid bier die Duitsers per jaar consumeren. De meeste informatieaanvragen, grotendeels afkomstig van studenten en scholieren, bereikten het documentatiecentrum via de redactie van het Duitslandweb.

BIOGRAFIE MERKEL UITGEREIKT AAN VERHAGEN

Boekpresentatie met Merkel-biograaf Gerd Langguth

"Met Angela Merkel heeft de Bondsrepubliek weer een uitgesproken Europees georiënteerde persoonlijkheid aan het hoofd, die ook oog heeft voor de kleine lidstaten", zei Maxime Verhagen, nu minister van Buitenlandse Zaken, destijds fractievoorzitter van het CDA, in het Haagse perscentrum Nieuwspoort op 4 april. Hij nam daar het eerste exemplaar van de vertaling van de biografie 'Angela Merkel' in ontvangst uit handen van haar biograaf en vooraanstaand CDU-lid Gerd Langguth. De druk bezochte bijeenkomst organiseerde het DIA in samenwerking met Uitgeverij Nieuw Amsterdam en het Genootschap Nederland-Duitsland.

Langguth presenteerde zijn biografie over Merkel tijdens een debat met Duitslandkenner Jacco Pekelder en journalist Leonard Ornstein. Het boek werd in Duitsland lovend ontvangen. Voor uitgeverij Nieuw Amsterdam aanleiding een Nederlandse vertaling op de markt te brengen.

Langguth probeert in zijn biografie de bliksemcarrière van Merkel te verklaren, een Oost-Duitse natuurkundige zonder enige politieke ervaring. Volgens hem speelt de factor toeval een grote rol bij haar succes. Ze was steeds op het juiste moment op de juiste plaats. In augustus 1990 werd Merkel lid van de CDU, in december van dat jaar kwam ze in de Bondsdag en direct daarna viel het oog van kanselier Helmut Kohl op haar toen hij op zoek was naar een jonge Oost-Duitse vrouw voor zijn kabinet. Maar Merkel creëerde haar kansen wel degelijk ook zelf, aldus Langguth. Ze had ervoor gezorgd dat ze tijdens een partijcongres eerder dat jaar aan Kohl was voorgesteld. Hij kende haar dus al. En zo werd ze vanuit het niets minister voor Vrouwen- en Jeugdzaken.

Toen ze in 1999 het gevaar liep met Kohl ten onder te gaan in de zwartgeldaffaire, wist Merkel net op tijd afstand van haar mentor te nemen. "Ze kende genoeg details van de affaire om te weten wat er nog zou komen", aldus Langguth. Die kennis buitte ze uit. Ze schreef een stuk in de *Frankfurter Allgemeine Zeitung* en pleitte daarin voor openheid. Kohl moest zijn erevoorzitterschap neerleggen. Merkel, als relatieve nieuwkomer onbelast, werd begin 2000 met grote meerderheid tot partijvoorzitter gekozen.

Merkels machtsaspiraties worden volgens haar biograaf voor een deel verklaard door de relatie met haar vader, de strenge protestantse dominee Horst Kasner. Die vormde haar. Tekenend is het verhaal dat hij zijn dochter op haar dertigste verjaardag bezocht in Berlijn. Haar vader kwam bij haar thuis langs en zei: "Ver heb je het nog niet geschopt", vertelde Langguth. Merkel werkte destijds aan haar promotieonderzoek.

VERHAGEN NEEMT BIOGRAFIE MERKEL IN ONTVANGST VAN LANGGUTH

Haar ambities brachten haar in 2005 het kanselierschap, al won ze de verkiezingen op het nippertje. Haar "gebrek aan warmte", aldus Langguth, deden haar bijna de das om. "Merkel is vooral een nuchtere natuurkundige. Ze deelt de politiek in als de wereld van de moleculen."

Verhagen toonde zich verheugd over Merkels kanselierschap. "Merkel kiest voor een nieuwe respectvolle en zakelijke omgang met haar politieke tegenstanders en dat maakt haar denk ik succesvol."

ZEITZEUGEN BERICHTEN

De reeks *Zeitzeugen berichten,* waarin Duitsers die getuige van een belangrijke historische gebeurtenis waren, hun verhaal vertellen, organiseert het DIA sinds 2001 samen met het Goethe-Institut Amsterdam en het Genootschap Nederland-Duitsland.

DANIEL COHN-BENDIT

In 2006 was de Duits-Franse Europarlementariër **Daniel Cohn-Bendit** (Die Grünen) te gast, in 1968 voorman van de linkse studentenprotesten in Frankrijk. Hij maakte zich op 23 november in het Amsterdamse debatcentrum Felix Meritis hard voor Europa. Europese burgers moeten volgens hem leren begrijpen dat Europa ook hún project is. Het 'nee' tegen de Grondwet schrijft hij toe aan het door de EU te snel opgevoerde tempo. "Het was een schreeuw om adempauze." Zorgen maakt hij zich niet. "Laat de sceptici het maar eens zonder EU proberen. Vroeg of laat kloppen ze toch wel weer aan."

Zijn Duits-Turske partijgenoot **Cem Özdemir,** die zich inzet voor integratie van islamitische minderheden en de toetreding van Turkije tot de EU, pleitte in juni in het Goethe-Institut voor meer *Ganztagsschulen*, waar kinderen de hele dag worden opgevangen. Onderwijs is volgens hem dé sleutel tot succesvolle integratie. Een oorzaak voor de problemen schuilt tevens in het ontbreken van positieve voorbeelden waarmee allochtonen in Duitsland zich kunnen identificeren, aldus Özdemir.

Integratie en immigratie zijn evenzeer onderwerpen die prof.dr. **Rita Süssmuth** (CDU), voormalig voorzitter van de Bondsdag, ter harte gaan. Zij zette het immigratievraagstuk in 2001 op de Duitse politieke agenda. Zij sprak bij haar bezoek aan Amsterdam in december over het vrouwenvraagstuk en kwam tot de conclusie dat de betrokkenheid van jonge vrouwen daarbij minder is dan twintig jaar geleden: "Ze vinden maatregelen die toen nodig waren, zoals wettelijk vastgelegde percentages werkende vrouwen, discriminerend. Ze willen nu alles individueel oplossen."

Edgar Hilsenrath, die in de Tweede Wereldoorlog naar het getto Mogilev-Podolsk in Roemenie werd gedeporteerd, brak als joods-Duitse auteur in de jaren zeventig door met het boek 'Der Nazi und der Frisör', een satire over joden en de SS. Met veel gevoel voor humor schilderde Hilsenrath in september in het Goethe-Institut zijn positie als schrijver in de VS en Duitsland. Dat hij vanuit het perspectief van de beul en niet van het slachtoffer schreef, werd hem destijds niet in dank afgenomen. Inmiddels is zijn werk echter in achttien talen vertaald en vijf miljoen keer verkocht.

ACTIVITEITEN

Berlijnse nachtclub in Sugar Factory

Van een verslaggeefster

AMSTERDAM – Met het staatsieportret van oud-DDR-partijleider Erich Honecker op de flyer en de slogan *Deutschland ist sexy* doet de eerste Berlijnse nachtclub, vanavond in de Sugar Factory, zijn naam eer aan.

De Duits-Nederlandse kleinkunstenaar Sven Ratzke (27) heeft de crème de la crème van de Berlijnse kunstwereld naar de Lijnbaangracht gehaald, waar de Sugar Factory voor de gelegenheid is omgetoverd in een Berlijnse nachtclub.

Berlijnse grotheden als Cora Frost (zangeres), Gary Schmalzer (gitaar) en Uwe Matschke (piano) zullen met Ratzke het publiek, 'dat aan tafeltjes met lampjes erop champagne drinkt', vermaken.

De slogan *Deutschland ist sexy* moet je volgens Ratzke met een knipoog bekijken. "Duitsland is alles behalve sexy; het is een lelijk land en alle vooroordelen zijn waar." Ratzke woont in Berlijn en Amsterdam. "De ideale combinatie."

De avond is met subsidie van het Goethe Instituut, het Duitsland Instituut Amsterdam en het Genootschap Nederland-Duitsland georganiseerd. "Daarom kan ik ook topsterren uitnodigen," zegt Ratzke.

De volgende Berlijnse nachtclub is op 12 mei. Dan is Romy Haag, de ex-vrouw van David Bowie, te gast.

12-1 ■ NIEUWJAARSBIJEENKOMST met prof.dr. Karl-Rudolf Korte (Universiteit Duisburg-Essen) over de nieuwe regering in Duitsland

24-1 ■ ALTIJD OP DE LOER: DUITSLAND DOOR NEDERLANDSE OGEN i.s.m. Persmuseum, Uitgeverij Mets en Schilt en De Balie

14-2 ■ SOCIALE ONDERKLASSE IN WEST-EUROPA N.A.V. RELLEN IN FRANKRIJK met prof.dr. Ruud Koopmans, prof. Paul Scheffer, prof. dr. Jan-Willem Duyvendak en prof.dr. Paul de Beer, i.s.m. Goethe-Institut Amsterdam

17-2; 12-5; 29-9; 15-12 • DUITSE NACHTEN met Sven Ratzke

20/21-2 ■ FOLLOW-UP NEDERLANDS-DUITSE CONFERENTIE IN BERLIJN

13-3 ■ DEBAT PROF.DR. PETER SLOTERDIJK MET PROF. FRITS BOLKESTEIN o.l.v. Pieter van Os, i.s.m. Uitgeverij Boom, Felix Meritis en Goethe-Institut Amsterdam

20-4 ■ LEZING VAN PROF.DR. BERNHARD SCHLINK i.s.m. Boekhandel Die Weisse Rose, Goethe-Institut Amsterdam en Uitgeverij Cossee

30-5 ■ WK VOETBAL EN HET IMAGO VAN DUITSLAND i.s.m. Goethe-Institut Amsterdam

8-6 ■ PROF.DR. HANS WERNER SINN (IFO): ‚IST DEUTSCHLAND NOCH ZU RETTEN?' i.s.m. Goethe-Institut Amsterdam

10/11-6 ■ DUITSLAND FESTIVAL IN AMSTELVEEN

12-10 ■ BIJEENKOMST N.A.V. STEFFEN RADLMAIERS 'HET PROCES VAN NEURENBERG' i.s.m. Uitgeverij Cossee, Genootschap Nederland-Duitsland en de Duitse ambassade

19-10 ■ 4E NEDERLANDS-DUITSE POLITIESEMINAR: POLITIE IN EEN MULTICULTURELE MAATSCHAPPIJ i.s.m. Polizeiführungsakademie Münster en IPIT Universiteit Twente

1-11 ■ JUBILEUM DIA

1-12 ■ JUBILEUMEXCURSIE: REIS NAAR BERLIJN i.s.m. Deutsches Historisches Museum

KORPSCHEF POLITIE TWENTE PIET DEELMAN

JAARREKENING 2006

BATEN		(x 1.000)
	Ministerie OCW	800
	DAAD	154
	UvA	225
	Overige inkomsten	146
	Totaal	1325
LASTEN		
	Graduiertenkolleg	318
	Onderwijs	150
	Onderzoek	127
	Duitslandweb en Documentatiecentrum	178
	Öffentlichtkeitsarbeit	211
	Duitse Taal & Cultuur	42
	Overige Kosten	297
	Totaal	1323

BATEN

Sinds 2006 beheert het DIA het Duitsland Programma Hoger Onderwijs 2006-2010 (DPHO III). Het DIA ontvangt in dit kader gelden van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Daarnaast ondersteunt de Deutsche Akademische Austauschdienst (DAAD) sinds oktober 2001 de wetenschappelijke activiteiten van het DIA. De Universiteit van Amsterdam (UvA) heeft vorig jaar de bereidheid uitgesproken het DIA wederom voor vijf jaar subsidie te verlenen.

Het DIA ontvangt naast deze gelden regelmatig projectsubsidies van onder meer het ministerie van Buitenlandse Zaken, het Europees Platform voor het Nederlands Onderwijs en andere organisaties.

STAF

2006: 17,4 fte verdeeld over 25 werknemers.

DIRECTIE EN MEDEWERKERS DIA

BESTUUR, DIRECTIE, MEDEWERKERS EN ADVIESRADEN DIA 2006

Dagelijks Bestuur
- prof.dr. P. Schnabel, voorzitter sinds 01-09-2006 (directeur Sociaal en Cultureel Planbureau)
- prof.dr. H. Pinkster, secretaris en vice-voorzitter (tot 01-09-2006 vervulde hij de voorzittersfunctie) (em. Hoogleraar Klassieke talen UvA)
- drs. A. Scholten, penningmeester (DNB)

Algemeen Bestuur
- drs. R. Bleijerveld (vm. secretaris UvA)
- L. Degle (directeur Deutsche Bank de Bary N.V., Amsterdam)
- mw. dr. K. Dittrich-van Weringh (European Cultural Foundation)
- dr. O. von der Gablentz (voormalig ambassadeur van Duitsland in Nederland)
- mw. P. Kruseman (directeur Amsterdams Historisch Museum)
- dr. F. Mertens (Inspecteur-generaal Verkeer en Waterstaat)
- dr. S.J. Noorda (Voorzitter College van Bestuur, UvA)
- prof.dr. A. Szász (oud-directeur DNB, em. hoogleraar Europese studies UvA)
- prof.dr. P. Tummers (decaan Faculteit Cultuurwetenschappen, Universiteit Maastricht)
- drs. L. Verveld (Algemeen Directeur, Bureau van de Universiteit, RUG)

Staf van het Duitsland Instituut Amsterdam
- prof.dr. T. Nijhuis, wetenschappelijk directeur (0,6 fte)
- mw. drs. L. Sprangers, zakelijk directeur (0,9 fte)
- mw. drs. A. Arntz, medewerker voorlichting en projecten (0,8 fte)
- mw. drs. B. Bonekamp, officemanager (0,8 fte) (tot 01-09-2006)
- mw. drs. C. Broersma, onderwijscoördinator (0,9 fte)
- K. van Driel, syteembeheerder (0,1 fte) (sinds 01-10-2006)
- P. Elfferich, systeembeheerder (0,1 fte)
- mw. drs. F. van Hasselt, medewerker onderwijs (0,8 fte)
- drs. P. Huijnen, webredacteur (0,8 fte, sinds 01-04-2006 0,2 fte)
- mw. C. de Jonge, website-medewerker (0,1 fte)
- mw. drs. P. van Oort, officemanager (0,8 fte) (sinds 15-09-2006)
- dr. J. Pekelder, onderzoekscoördinator (1 fte)
- I. van Poppel, student-assistent (0,4 fte) (sinds 01-10-2006)
- S. Rezaiejan, student-assistent (0,6 fte) (sinds 01-06-2006)
- drs. B. de Rue, webredacteur (0,8 fte, sinds 01-04-2006 1 fte)
- dr. K. Thijs, wetenschappelijk assistent (0,5 fte, sinds 01-03-2006 0,2 fte)
- M. van Tol, systeembeheerder (0,1 fte)
- dr. S. Vogt, *Fachlektor* Graduiertenkolleg (1 fte)
- mw. drs. M. Verburg, medewerker voorlichting en projecten (1 fte)
- mw. A. Wendland, documentaliste (0,7 fte)
- mw. drs. A. Winter, hoofdredacteur Duitslandweb (0,7 fte)
- J. Witteman, student-assistent (0,5 fte) (sinds 01-04-2006)

Graduiertenkolleg
- mw. drs. M. Borren
- mw. drs. M. Hermsen (sinds 01-06-2006)
- drs. J. Hess (sinds 15-04-2006)
- drs. H. Terlouw

In het Graduiertenkolleg participeren eveneens een aantal aio's van andere universiteiten

Stagiairs
- Nick Augusteijn, Jeroen Houwen, Sarah de Jong, Joke Klaassen, Leonie van Nierop, Said Rezaiejan, Stephan Schouten

Onderwijsprogrammaraad (OPR)
- dr. W.F.B. Melching, Universiteit van Amsterdam (geschiedenis), voorzitter OPR
- M.L.F. van Berkel, Dalton Voorburg (geschiedenis)
- drs. A. Bosschaart, Educatieve Hogeschool van Amsterdam (aardrijkskunde)
- drs. P. Cremer, Revius Lyceum Doorn (aardrijkskunde)
- J. Kleemans, Calandlyceum Amsterdam/Hogeschool Utrecht (Duits)
- dr. L. Paul, Universiteit Utrecht (geografie)
- mw. J. Schokkenbroek, Christelijk Lyceum Delft/Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing Universiteit Leiden (geschiedenis)
- J. de Valk, Instituut voor de Lerarenopleiding UvA (geschiedenis)

Wetenschapsraad
- prof.dr. J. de Beus, Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Politieke en Sociaal-Culturele Wetenschappen, Vakgroep Politicologie
- prof.dr. P. Dekker, Sociaal en Cultureel Planbureau
- prof.dr. A.K.F. Faludi, Technische Universiteit Delft, Onderzoeksinstituut OTB
- prof.dr. H.G. de Gier, Radboud Universiteit Nijmegen, ITS
- prof.dr. I. de Haan, Universiteit Utrecht, Instituut Geschiedenis
- prof.dr. A.C. Hemerijck, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
- mw. prof.dr. M.O. Hosli, Universiteit Leiden, Politieke Wetenschap
- prof.dr. R. Koopmans, *Wissenschaftszentrum Berlin*, Department Migration, Integration, Transnationalization
- prof.dr. A. Labrie, Universiteit Maastricht, Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen
- prof.dr. S.M. Lindenberg, Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen
- prof.dr. C.W.A.M. van Paridon, Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen / Capaciteitsgroep Economie
- prof.dr. J.Q.Th. Rood, Instituut Clingendael
- dr. F.G. Snel, Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen
- prof.dr. J. Visser, Universiteit van Amsterdam, AIAS

Duitsland Instituut Amsterdam
Prins Hendrikkade 189B
1011 TD Amsterdam
Tel.: (020) 525 36 90
Fax: (020) 525 36 93
E-mail: dia@dia.uva.nl
Internet: www.duitslandinstituut.nl
www.duitslandweb.nl

Duitsland Instituut

Duitsland Programma